

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

LOS Deurne

**Themaonderzoek
burgerschapsonderwijs en het
omgaan met verschil in morele
opvattingen**

Datum vaststelling: 28 februari 2020

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Bevindingen	4
3.	Vervolg	6
4.	Reactie van het bestuur	7

1. Inleiding

Achtergrond

De Inspectie van het Onderwijs heeft een thematisch onderzoek uitgevoerd naar de invulling van de wettelijke opdracht tot bevordering van burgerschap. Hierbij hebben we met name gekeken naar de bevordering van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat rond onderwerpen waarover morele opvattingen in de samenleving (sterk) uiteen kunnen lopen.

Opzet van het onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd in de vorm van een bezoek aan de school, waarbij we kennisnamen van documenten en lesmateriaal, gesprekken voerden met leraren, leerlingen en de schoolleiding/oprichters. Daarnaast waren we betrokken bij leeractiviteiten. De school heeft vooraf een vragenlijst ingevuld over de manier waarop de school haar aanbod voor burgerschapsonderwijs invult.

Opzet van dit rapport

Dit rapport geeft een korte weergave van de voornaamste bevindingen en maakt duidelijk of de invulling die de school geeft aan thema's waarover morele opvattingen kunnen verschillen past binnen de wettelijke kaders en of de school hierbij de basiswaarden van de democratische rechtsstaat bevordert. Als het onderwijs niet voldoet aan de betreffende wettelijke eisen, geven we het bestuur een herstelopdracht. Ook kunnen we aanbevelingen geven. Tot slot hebben besturen de mogelijkheid een reactie aan het rapport toe te voegen.

De resultaten van het onderzoek voor het gehele Nederlandse onderwijs beschrijven we in een thematisch rapport dat in het voorjaar van 2020 verschijnt.

**Bestuur: Stichting Sociocratische
Leeromgeving Deurne
Bestuursnummer: 26454**

School: LOS Deurne

Totaal aantal leerlingen: 34 leerlingen op
16 december 2019.

BRIN: 31FE en 31FL

2 . Bevindingen

De invulling die de school geeft aan onderwijs rond onderwerpen waarover morele opvattingen in de samenleving (sterk) kunnen verschillen, past binnen de wettelijke eisen zoals opgenomen in artikel 8.3 WPO en artikel 17 WVO.

Conclusie

We hebben in het onderzoek gelet op de invulling die de school geeft aan het onderwijs rond onderwerpen zoals seksuele diversiteit, opvattingen over (de gelijkwaardigheid van) vrouwen en mannen, de opstelling ten opzichte van groepen die anders denken of geloven, en de opstelling ten opzichte van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat en de Nederlandse grondwet.

We hebben vastgesteld dat de invulling die de school aan dergelijke onderwerpen geeft, niet in strijd is met de basiswaarden van de democratische samenleving.

Visie van de school

De school is gebaseerd op een sociocratische grondslag. Dit betekent dat de school een leeromgeving aanbiedt waarin leerlingen ieder op een eigen manier en in een eigen tempo leren. Dit proces van natuurlijk leren is vraaggestuurd. Daarnaast biedt LOS Deurne, door de kringorganisatie, de leerlingen een minimaatschappij waarin ze ervaring kunnen opdoen in het leren respectvol om te gaan met elkaar, het leren bespreken van onderwerpen en het op een democratische manier nemen van besluiten.

Het onderwijs in burgerschap beschouwen we in de context van het sociocratische onderwijs. Er is veel aandacht voor het ervaringsgericht leren en voor het leren om verantwoordelijkheid te nemen voor het eigen leerproces. De kernwaarden die horen bij de democratische rechtsstaat maken onderdeel uit van de afspraken die leerlingen en leraren maken voor de omgang met elkaar. Respect voor elkaars eigenheid, evenwaardigheid en het afwijzen van onverdraagzaamheid past bij de inclusieve leergemeenschap die de leerlingen van LOS Deurne met elkaar en met de leraren vormgeven. In de kringen leren de leerlingen hoe dit in praktijk te brengen.

Thema's als discriminatie, wereldgodsdiensten en de culturele en religieuze diversiteit in onze samenleving komen aan de orde als de actualiteit reacties hierover oproept of als leerlingen hierover met vragen of opmerkingen komen. De leraren zijn er dan op gericht om de vragen te verkennen en ze samen met de leerling te vertalen naar een leervraag. Voor het po beschikt de school over een digitale leerlijn "Expeditie Wereld". Voor het vo kiest de school per leerling de passende leermiddelen.

Het vraaggestuurde onderwijs vraagt voor het domein burgerschap een regelmatige reflectie of de te realiseren doelen daadwerkelijk in de vragen van leerlingen naar voren zijn gekomen. Indien dit niet of te weinig het geval is vragen we van de school om dit alsnog aan te bieden, op een manier die past bij de uitgangspunten van de school. We denken dat dit het geval zou kunnen zijn ten aanzien van de kennis over de diversiteit in cultuur en religie binnen onze samenleving.

De school gebruikt geen methode voor seksuele vorming. Seksuele diversiteit en de acceptatie hiervan is een waarde die onderschreven wordt en die niet strijdig is met het sociocratische concept. Voor de leerlingen is het een vanzelfsprekendheid om elkaar te accepteren ongeacht de seksuele geaardheid.

3. Vervolg

De bevindingen uit dit onderzoek leiden niet tot vervolgoedradten.

4. Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft aangegeven af te zien van het geven van een beleidsreactie op het rapport.

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730, 3500 GS Utrecht
T-algemeen 088 6696000
T-loket (voor vragen) 088 6696060

